**Despre îngemănarea structural-fenomenologică şi arhetipurile psihologice**

Structuralul şi fenomenologicul sunt legate într-un tandem care nu poate fi explorat sau contemplat separat, de aceea categoria de **structural-fenomenologic** este singura stare demnă de a fi luată în seamă atunci când facem vreo afirmație despre cuplajul minte-materie. Desigur, putem vorbi despre **aspectele** structurale **sau** fenomenologice atunci când privim **rezultatele unei explorări** sau când suntem pe cale de a constata **existența unei explorări în curs**.
Acest tandem, privit în lumina concepției lui David Bohm despre ceea ce el numeşte **minte-materie** sau ceea ce, după părerea mea, Drăgănescu numeşte **informaterie** este bazat pe următorul principiu : orice structură conține şi este reprezentată de informație care are ca purtător elemente care la rândul lor sunt şi ele structuri, care le rândul lor conțin informații care au ca purtător alte structuri, etc. Acest lanț nu are capăt. Astfel că **lumația** lui Mihai Drăgănescu, acel „ultim" şi cel mai profund purtător al informației este îngemănată cu informația atât de evident inseparabil, încât ea nu poate exista decât ca „termen-limită" a acestui şir infinit de îngemănări, ca atare ea este o abstracțiune în sensul în care am vorbit până acum despre nivelurile de abstracțiuni.
Adică există numai in măsura în care suntem conştienți că limita şirului este de fapt întregul şir şi mai mult decât atât, o întreagă clasă de şiruri, declarate toate ca fiind echivalente. Şi conştiența acestui fapt ne asigură câştigarea unui grad de abstracțiune suplimentar, accesul la un nivel de abstracțiune superior. Acelaşi lucru putem să-l afirmăm şi despre informaterie.
Dar mai există şi un mod mai „terestru" de a discuta despre structural şi fenomenologic, în afara filosofiei, în afara ortofizicii, în zona a ceea se înțelege în mod normal prin structural şi fenomenologic, iar apoi să ne întoarcem şi să vedem cum putem integra şi aceste aspecte.
Sensul comun de structură nu diferă de acela folosit în ortofizică, în schimb fenomenologicul în sens comun este folosit cu un înțeles destul de diferit. El nu se referă la fenomenele subtile petrecute în timp ce mintea percepe în mod direct un aspect al realității, ci se referă la un proces obiectiv observabil şi reproductibil de transformare, de trecere de la o stare a unui sistem la altă stare a aceluiaşi sistem sau de la un sistem la alt sistem, sau de la un ansamblu de structuri la altul.
Dacă s-a putut constata că această transformare este reproductibilă, atunci ea poate fi descrisă în limbajul logicii discursive cel mai adecvat pentru pentru această relatare*.
Pe scurt, structurile se bazează pe fenomene, iar fenomenele se bazează pe structuri. Nu este un cerc vicios, ci sunt o infinitate de niveluri intrepatrunse (îngemănate) si suprapuse. În detaliu însă, atunci când urmărim intervențiile minții,, lucrurile se petrec astfel :
Într-un proces de un tip complet nou, în jurul căruia încă nu există încă „țesută" o teorie, deci nu avem o explicitare discursivă ce poate fi dusă până la o reprezentare sub formă de graf şi legitatea după care decurge acest proces nu a fost încă descoperită, ea poate doar să fie intuită de o minte atentă, în contact direct, intuitiv (de tip qualia) cu realitatea în cadrul căreia are loc acel proces. În această situație avem de a face cu o abordare fenomenologică în sens Drăgănescu.

Să urmărim cum se succed etapele explorării unei porțiuni a realității :

- Mai intâi are loc acest proces de tip qualia.
- Apoi mintea reuşeşte să „extragă" „partea lui finită", decupând un sistem suficient de încăpător încât să cuprindă acele aspecte care au fost „considerate" hotărâtoare în desfăşurarea procesului. Ghilimelele reprezintă faptul că această a doua fază este un transfer, o traducere, o proiecție a explorării fenomenologice într-o fază premergătoare, pregătitoare descrierii discursive. „Extragerea" şi „considerarea" sunt deja nişte elemente de judecată rațională amestecate în procesul de observare atentă, conştientă, prin contact nemijlocit.
- Urmează studiul bazat şi condus de mintea rațională. Dacă extragerea a fost o tăietură de tip decupare, acest studiu este alcătuit din tăieturi de tip secționare. Adică se vine cu aparatele de măsură concretizate ca nişte expresii ale mărimilor fizice care la rândul lor sunt nişte expresii ale unor moduri de a privi lucrurile.
- Urmează descrierea sistemului obținut şi înregistrarea/catalogarea lui în baza de date a lucrurilor cunoscute.
- Urmează integrarea informației din baza de date, astfel încât noul sistem să primească propriul cadru teoretic, după care va trebui cuplată descrierea teoretică la teoriile existente, respectiv lărgirea cadrului teoretic.

Să recapitulăm. Ce am făcut ? Ne-am trezit în mijocul unei realități necunoscute, am luat contact în mod nemijlocit cu un fenomen, cu un proces, am început să-l explorăm şi am construit un sistem care să-l înglobeze. Apoi am descris sistemul şi structura lui.
Ce se întâmplă însă cu interacțiunile pe care acest nou sistem ar putea să le aibă cu alte sisteme ? Aceste interacțiuni not pot fi decât procese, fenomene. Cum le putem studia ? În acelaşi mod în care am procedat pentru a ajunge aici : parcurgem cele patru etape de mai sus. Am obținut iarăşi un lanț recursiv care în principiu este tot fără capăt, însă în realitate, ținând seama de faptul că aici descriem **în mod strict modul în care operează mintea umană**, lanțul are tot felul de limitări posibile, cum ar fi durata vieții umane, durata civilizației actuale, durata civilizației umane, durata planetei, etc.
Componentele acestui lanț sunt alternativ : fenomenologice, structural-fenomenologice, structurale, din nou structural-fenomenologice, din nou fenomenologice, etc.
Ce are în comun acest lanț cu lanțul informație-purtător al informației, informație, etc. promovat de concepția lui David Bohm ?
Aspectele comune constau în faptul că purtătorii informației sunt structuri, iar informația este fenomenologică. **Această abordare nu ține însă seama de mintea umană în curs de explorare**, ci postulează o Conştiință Universală care este „expresia-limită" sau „termenul-limită" al acestui lanț nesfârşit de îngemănări şi care are ca primă concluzie a lui Bohm faptul că este total lipsit de relevanță daca numim această expresie materie, minte, minte-materie sau materie-minte.
Dar noi am pornit la o explorare a modului de explorare a minții, de aceea vom amâna cât se poate de mult „trecerea la limită" încercând să „descoperim în mod fenomenologic" ceea ce se petrece „aici şi acum", iar ceea ce ne interesează acum în primul rând este să descoperim mai multe „spirale de îngemănare" care apar pe parcursul explorării. Aceste spirale reale, nu obținute prin „trecere la limită" conțin toate salturi între structural şi fenomenologic şi invers. Ca să folosim o comparație simplistă, dar sugestivă, este la fel ca în cazul exploratorilor din

perioada marilor descoperiri geografice. Plecau la drum cu o harta albă sau cu mari pete albe, pătrundeau într-o zonă „albă", unde aveau tot felul de „aventuri fenomenologice", se întorceau, povesteau ce au pățit şi cartografiau zonele explorate. Apoi plecau din nou în expediție, având hărți noi, însă ştiau la ce să se aştepte trecând din nou prin zona cartografiată, cu toate că noua trecere le va fi produs cu siguranță alte „aventuri fenomenologice" decât prima dată sau decât le-a produs primei echipe de exploratori-aventurieri ai fenomenologiei lumii geografice concrete.
Trecerile de pe teren pe hartă şi înapoi pe teren reprezintă tot atâtea salturi între fenomenologic şi structural şi invers. Trecerile acestea sunt etape de integrare a informației, totuşi saltul „dus" şi saltul „invers" diferă destul de mult înte ele pentru că integrarea informației se face în mod diferit.
Întocându-ne la cele patru etape de mai sus, observăm :
Etapa a doua, de „extragere a părții finite" este cea mai „misterioasă" etapă de integrare a informației, este pur fenomenologică, comparabilă cu arhetipul „descoperirii comorii". Aici intuiția de tip qualia reuşeşte,fără niciun ajutor din afară, fără vreo întâmplare mistică, să găsească „harta comorii", s-o prepare din nimic, ca într-un experiment de tip hocus-pocus. Urmează aducerea ei la lumină, etc.
Etapa de trecere inversă, de la datele pur structurale la o nouă concepție, o nouă teorie este o integrarea informației de tip „inițiatic". Ea implică operații mentale de grupare şi echivalare a informației brute ca date de tip structural în sens Drăgănescu şi accederea la un nivel de abstractzare superior . Dacă în primul caz de operare integrativă a minții, aceasta a „plonjat în marea inconştientului scoțând la suprafață comoara", în acest al doilea caz, mintea se „înalță în tărâmul aerian al spiritului" întocându-se şi aducându-ne în lumea noastră limitată imaginea de ansamblu ce nu poate fi văzută decât din zona rarefiată a abstracțiunilor. Aceasta este o **acțiune a conştienței**. Căci mintea trează este conştientă de diferența între reprezentarea finită şi realitatea care ascunde în mod implicit un şir infinit de niveluri de abstracțiune.

---

** În principiu orice trecere de la un sistem la alt sistem prin restructurare este descriptibil prin grafuri, fie ele şi cele mai misterioase transformări din timpul proceselor de împrăştiere din acceleratoarele de particule. Este vorba de diagramele Feynman asociate coeficientilor matricii S care studiază ciocnirile între particule.*